

INFORMATIEPOSITIE PS: 'TOO. MUCH. INFO...!'

DATUM 26-08-2022
VAN Manouk Miltenburg, Gemma Vink, Josien van Buren en Johan Dorst
AAN Presidium
TELEFOONNUMMER +31625778977
TEAM Bestuurssecretariaat / SGU

Aanleiding

Voorafgaand aan de commissieronde van april jl. ging er véél informatie richting de Staten. Naast een tiental Statenvoorstellen stonden in de commissies BEM, RGW en M&M meer dan 75 Statenbrieven of Memo's 'ter informatie' geagendeerd. Ter achtergrond: er zaten bijna twee maanden tussen de vorige commissieronde en die van april. Zowel binnen het Presidium als in de commissies werd aangegeven dat dit, gegeven de tijd die Statenleden voor het Statenwerk ter beschikking hebben, niet meer te behappen was. Er was sprake van een informatie-overload. Tijdens het gesprek in het Presidium bleek er een verschil van inzicht over de functie van een Statenbrief en is er afgesproken er met elkaar aan de hand van een gespreksnotitie van de griffie en het bestuurssecretariaat verder bij stil te staan.

Juridisch kader

De Wet dualisering provinciebestuur uit 2003 heeft een belangrijke verandering teweeggebracht in de verhouding tussen Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS). Taken en verantwoordelijkheden van beide bestuursorganen werden 'uit elkaar gehaald' en scherper vastgelegd: PS werden verantwoordelijk voor kaderstelling, GS voor de daarop gebaseerde uitvoering van het beleid en de cirkel werd gesloten met de controle door PS hierop. Om PS te ondersteunen in hun nieuwe rol werden onder andere de Statengriffiers in het leven geroepen en provinciale rekenkamers ingesteld.

Een ander belangrijk instrument om de positie van PS te versterken, betrof de uitbreiding van de informatieplicht van GS en de Commissaris van de Koning (CvdK). Naast de al bestaande *passieve informatieplicht*, die regelt hoe omgegaan moet worden met verzoeken van PS om informatie, werd de *actieve informatieplicht* ingevoerd. De basis voor de actieve informatieplicht wordt gevormd door het tweede lid van de artikelen 167 en 179 van de Provinciewet: GS (en elk van hun leden afzonderlijk) en de CvdK geven PS alle informatie die zij "*...voor de uitoefening van hun taak nodig hebben.*"

De volledige tekst van artikel 167 luidt als volgt:

1. *"Gedeputeerde Staten en elk van hun leden afzonderlijk zijn aan Provinciale Staten verantwoording schuldig over het door hen gevoerde bestuur.*
2. ***Zij geven Provinciale Staten alle inlichtingen die Provinciale Staten voor de uitoefening van hun taak nodig hebben.***
3. *Zij geven Provinciale Staten mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.*
4. ...
5. ..."

De wet laat veel ruimte open voor de concrete invulling van de actieve informatieplicht. In de praktijk wordt hier dan ook in verschillende contexten verschillend invulling aan gegeven. Het kan soms ook 'schuren': te weinig informatie, te veel, op het verkeerde moment, foute of ontoegankelijke informatie, et cetera.

Factoren die een rol spelen

Aanleiding voor dit Memo was de klacht over te veel informatie. Daarbij spelen verschillende factoren een rol, zoals:

- *Verschillen in taakopvatting*
Er bestaat geen alom gedeelde opvatting over 'de taak' van een Statenlid. Je zou haast stellen: 49 Statenleden, 49 taakopvattingen. Als dat het geval is, dan is er ook geen eensluidende opvatting over welke informatie nodig is voor Statenleden "... voor de uitoefening van hun taak.'
- *Verschillen in opvatting over taakverdeling tussen PS en GS:*
Een gangbare opvatting m.b.t. de taakverdeling tussen PS en GS houdt in dat PS op hoofdlijnen dienen te sturen (dus niet op details) en GS verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Dit blijkt echter ook een discussiepunt te zijn.
Sommige leden van PS hebben behoefte aan bepaalde details, omdat zij deze nodig achten om te kunnen sturen / controleren op hoofdlijnen. GS kunnen betwijfelen of de details relevant zijn voor de taakuitoefening van PS en het gevoel hebben dat ze te veel informatie verstrekken c.q. PS zich op het taakgebied van GS begeven. Het kan echter ook voorkomen dat leden van PS (gedetailleerde) informatie van GS ontvangen, die zij niet relevant achten voor hun taakuitoefening.
Een meerderheid van PS lijkt van mening te zijn baat te hebben bij veel informatie.
- *Vraag en aanbod*
En in de praktijk wordt er vaak gevraagd om zaken ter informatie toe te sturen, zoals de voortgangsrapportages vergunningverlening stikstof, BV Beter en Vernieuwde Regionale Tramlijn die eens per kwartaal worden toegestuurd. Daarnaast is in 2021 in de FAC de afspraak gemaakt om bij iedere subsidieverordening die GS vaststellen geïnformeerd te worden.
- *De opvattingen van de coalitiepartijen en GS*
Al dan niet in reactie op het vorige College, waarover geklaagd werd dat er te weinig info met PS gedeeld werd, hebben de huidige coalitiepartijen in het voorwoord van het coalitieakkoord opgenomen:
"Bij de keuzes voor dit akkoord en toekomstige te maken keuzes vinden wij een aantal waarden belangrijk:
 - o ...
 - o *We zijn een open en eerlijk bestuur en gaan transparant en ruimhartig om met informatie.*
 - o ..."
- De CvdK gaf in het Presidium eerder aan dat GS de actieve informatieplicht in gedachte hebben wanneer zij bepalen of er een Statenbrief wordt gestuurd. Ook merkte hij op dat GS PS graag informeren over de actuele zaken waarover zij besluiten nemen, over een beleidsontwikkeling/proces, het afdoen van een motie of om iets onder de aandacht te brengen van PS. Deze informatie bevat doorgaans een politiek standpunt of raakt meerdere portefeuilles. Voor al deze zaken wordt een Statenbrief door GS ingezet als instrument.
Het aantal commissierondes
Als het totale aantal informatie verspreid zou worden over meer commissierondes dan het huidige aantal (zeven à acht per jaar) hoeven PS per ronde minder informatie te verwerken.
- *De fase van de Statenperiode*
Waar in het begin en vooral het midden van een Statenperiode de nadruk ligt op Statenvoorstellen om de keuzes uit het coalitieakkoord te implementeren, worden de Staten in het tweede deel van een coalitieperiode over het algemeen meer geïnformeerd middels Statenbrieven.
- *Een lange termijnplanning*
Het blijft lastig voor GS om een meerjarige planning te geven aan PS, waarin de verschillende Statenvoorstellen afhankelijk van die planning verspreid worden aangeboden. Hierdoor kan het voorkomen dat er verschillen ontstaan in de hoeveelheid informatie per commissieronde. Wanneer dit eenmaal geconstateerd wordt, is het over het algemeen te laat om nog te kunnen ingrijpen.

Mogelijke oplossingsrichtingen

Omdat al deze factoren een rol spelen, bestaat 'dé' oplossing niet. Er kan hoogstens gezocht worden naar oplossingsrichtingen. Hieronder wordt er een aantal genoemd.

Ga met elkaar in gesprek

Er is weinig (georganiseerde) gelegenheid om met elkaar, als Staten onderling en/of tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten, het gesprek te voeren over 'dé' taak van een Statenlid (en 'dus' welke en hoeveel informatie hij / zij nodig heeft) en over de verhouding (ook qua informatie) vanuit GS naar PS. En hoewel we niet de illusie hebben dat er ooit volledige overeenstemming hierover zal komen, is het toch aan te bevelen om het gesprek hierover met elkaar aan te gaan. Meer begrip voor elkaars beweegredenen voorkomt wellicht ergernis. Het begin van een nieuwe Statenperiode leent zich hier goed voor en wij stellen voor de griffie de opdracht te geven dit te organiseren. Tegelijkertijd verdient het ook aanbeveling zo'n gesprek periodiek te herhalen. Dit gesprek zou ook passen binnen de PUB-gedachte, mocht dit traject worden voortgezet in de nieuwe Statenperiode.

Verspreiden van informatie (aanbieden en lezen)

Helaas is het, gegeven de schoolvakanties / recessen, niet mogelijk om in een kalenderjaar meer dan acht commissierondes te organiseren.

GS vergaderen wekelijks en informeren naar aanleiding daarvan door middel van Statenbrieven PS over de besluiten die zij hebben genomen. Op de lijst 'ingekomen stukken van GS naar PS' wordt een actuele lijst hiervan bijgehouden en aangevuld zodra er actuele informatie voor statenleden beschikbaar is. De afgelopen periode werd duidelijk dat niet alle Staten er zich van bewust zijn dat er iedere week stukken vanuit het College geplaatst worden op het SIS. Wanneer de deadline voor het indienen van technische vragen / opwaardeerverzoeken naderde, werd in één keer alle informatie gelezen.

Sinds de klachten van april is ervoor gekozen om iedere week in het Statenjournaal per commissie aan te geven welke stukken er vanuit het College zijn ontvangen. Op deze manier worden de Staten er actief op geattendeerd, zodat ze tenminste de mogelijkheid hebben de informatie verspreid tot zich te nemen. Iedere week een aantal stukken is beter behapbaar dan zeven of acht keer per jaar een groot aantal. Daarnaast wordt de huidige wekelijkse stukkenstroom vanuit GS naar PS door Josien van Buren (bestuurssecretariaat) en Manouk Miltenburg (griffie) in kaart gebracht en onderzocht waar optimalisatie van deze stukkenstroom mogelijk is. Onderdeel daarvan is de huidige 'lijst ingekomen stukken van GS naar PS', die zowel qua naamgeving als qua vormgeving op dit moment niet voldoet aan een duidelijke, tijdige en transparante plek om documenten uit het college te delen.

Voor de nieuwe Statenperiode

Geef de onderhandelaars mee om voor de (nieuwe) Collegeperiode te gaan werken met een Lange Termijn Planning. Er zijn voorbeelden van een vierjarenplanning. Welke doelen uit het coalitieakkoord staan in welke periode van vier jaar gepland? Dit zou niet alleen behulpzaam kunnen zijn voor de ambtelijke organisatie, maar zeker ook voor Provinciale Staten. Besluitvorming tijdig aankondigen en vooral verspreid aanbieden draagt bij aan het voorkomen van een overvolle commissieagenda op sommige momenten.

Ook het verschijnsel 'opwaarderen' kan opnieuw worden bekeken. Een andere mogelijkheid is de afspraken over de route die Statenbrieven afleggen aan te passen. Door bijvoorbeeld niet alle Statenbrieven standaard op de commissieagenda te plaatsen, maar wellicht een apart moment te creëren om over Statenbrieven te praten, zou ook een optie kunnen zijn.

Deze mogelijkheden kunnen besproken worden in een gezamenlijk overleg van het Presidium met het Fractievoorzittersoverleg, dat nog dit jaar zal plaats vinden, met het oog op de overdracht van kennis aan de nieuwe Staten.